

З точки зору науково-технічних факторів, фармацевтична галузь має певні особливості, які відрізняють її від інших галузей. До них можна віднести тривалий цикл розроблення лікарських оригінальних препаратів, високу наукомісткість, широкий асортимент фармацевтичної продукції, нееластичний попит, залежність потреби в лікарських засобах від епідемій, стихійних лих та інших екстремальних ситуацій, необхідність забезпечення доступності лікарських препаратів для широких верств населення та ін.

Як бачимо, фармацевтична галузь, як наукомісткий сектор економіки стикається з надходженням великої кількості різномірної інформації. Семантичний аналіз великого об'єму професійної інформації представляє її в електронному виді. В цих обставинах інтеграція, виявлення і легкий доступ до неї є найбільш важливими факторами сьогодення.

Тому, актуальним є детальна формалізація предметних областей знань у фармацевтичній галузі за допомогою онтологій.

Онтологія – це формальна, явна вказівка загальної концептуалізації. Вона визначає основні терміни і відносини, які включають словниковий склад тематичної області, а також правила поєднання термінів та відносин, щоб визначити розширення для словника. Її можна представити у вигляді концептуальної схеми, яка складається зі структури даних, що містять всі релевантні класи об'єктів, їх зв'язки і правила (теореми, обмеження), прийняті в даній області.

Літературні дані свідчать про те, що основними сферами застосування онтологій є моделювання бізнес-процесів, семантична павутина (англ. Semantic Web), штучний інтелект.

З швидким ростом джерел наукової інформації, в тому числі і у фармації, з'являється необхідність інтегрованого доступу до цих джерел.

Щодо фармацевтичної галузі онтології можуть використовуватися в процесі програмування як форма представлення знань для надання консультацій відносно лікарських засобів та їх створення; у бізнес відношеннях між роботодавцями і працівниками, а також для формалізації знань предметних областей при підготовці фармацевтичних кадрів, наприклад, таких як організація та економіка фармації, менеджмент та маркетинг у фармації та ін.

Таким чином, семантична інтеграція інформації може бути покладена у розробку інтелектуальних автоматизованих систем навчання дисципліни «Менеджмент та маркетинг у фармації» в основі якої знаходиться база знань в представлених онтологіях.

УДК 004:378.018.43.018:615.15-057.85

ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ» ДЛЯ ПРОВІЗОРІВ-ІНТЕРНІВ ОЧНО-ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Рижов О.А., Білоус М.В., Попов А.М.

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: спеціальна підготовка, провізори-інтерни, очно-дистанційна форма навчання, інформаційні технології, когнітивний прототип.

Суттєва зміна завдань і структури Збройних Сил України (ЗСУ), особливо у зв'язку з останніми подіями на Сході України в зоні бойових дій, вимагає значних перетворень у системі військової освіти та організації підготовки офіцерських кадрів. Реформування вітчизняної вищої школи і вищих медичних закладів, потребують сучасного оновлення методології викладання курсу «Спеціальної підготовки» для провізорів-інтернів, зокрема, очно-дистанційної форми навчання. Це забезпечить формування висококваліфікованих фахівців з глибокими теоретичними знаннями та професійними навичками.

Практика показала, що одна з найбільш розповсюджених помилок при створенні методичного забезпечення дисциплін у системі дистанційної освіти полягає у виконанні його у вигляді електронної копії стандартних друкованих підручників. Безперервний пошук нових форм, методів та способів навчання дозволили систематизувати весь навчальний матеріал, скоротити і перерозподілити інформацію так, щоб серед тем з дисципліни «Спеціальна підготовка» не було другорядних та малозначимих. Адже в сучасних умовах Україна вкрай потребує якісно підготовлених фахівців з питань організації і управління щодо забезпечення ЗСУ лікарськими засобами та медичним майном в умовах надзвичайних ситуацій та воєнного часу.

Основною ідеєю викладання курсу «Спеціальної підготовки» стала максимальна поінформованість провізорів-інтернів з організації медичного забезпечення ЗСУ з врахуванням сучасних досягнень військової та військово-медичної науки в умовах надзвичайних ситуацій та воєнного часу завдяки сукупності способів, методів подання навчальної інформації і організації навчального процесу. У зв'язку з цим, вважаємо головним завданням впровадження в навчальний процес інформаційних технологій, зокрема, когнітивних технологій навчання, які забезпечать підготовку високоосвіченого, професійно переконаного фахівця.

Когнітивні технології надають у розпорядження викладача могутній набір інструментів, що повинні ефективно використовуватися для досягнення мети навчального процесу. Досягнення когнітивних наук, когнітивної психології та лінгвістики, дозволяють збагатити існуючі методики структуризації знань новими підходами до форми представлення й репрезентації учбових понять. Зокрема, когнітивна психологія декларує наявність, так званих, когнітивних структур особистості (КС), на основі яких відбувається сприйняття, засвоєння та зберігання інформації у свідомості людини. В результаті проведеної нами роботи був знайдений універсальний патерн, названий когнітивним прототипом (КП), як результат екстерналізації ментальних інформаційних структур людини, який може бути використаний як основа для структуризації та репрезентації понять під час навчання провізорів-інтернів. Представлення учбового контенту у формі уніфікованих інформаційних одиниць близьких до форми природних когнітивних структур людини покликаний підвищити засвоєння матеріалу провізорами-інтернами, а також прискорити формування когнітивних структур у разі їх повної або часткової відсутності, а також зміцнення і закріплення існуючих КС. Відсутність когнітивно-психологічних норм репрезентації учбової інформації у системах комп'ютерного навчання спонукає нас до розробки науково-обґрунтованої методики структуризації та формалізації навчального матеріалу, що може бути реалізованим на основі методів структурного аналізу та формальної структури когнітивного прототипу.

Індексація на понятійній основі формалізованих навчальних елементів бази знань навчальної дисципліни «Спеціальної підготовки» розширює можливості їх застосування при створенні навчальних матеріалів з курсу для очної частини інтернатурі зі спеціальності «Загальна фармація» та слухачів передатестаційних циклів, що дозволить скоротити час викладача на основі повторного використання існуючих вузлів когнітивних прототипів. Потрібно враховувати, що подання матеріалу у формі прототипів когнітивних структур відповідає дидактичним прийомам викладу навчального матеріалу, які використовують більшість викладачів і має сприяти підвищенню показників успішності провізорів-інтернів на етапі самостійної роботи.